

Asia: VN/1984/2019

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä: Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus

Vapaaehtoisuuden puutteeseen perustuva sääntely

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää raiskauksen ja muiden seksuaalirikosten keskeiseksi tunnusmerkistökijäksi vapaaehtoisuuden puute ehdotuksen mukaisesti?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotettua sääntelymuutosta. Muutoksilla saataneen nykyistä paremmin rangaistavaksi nimenomaan sellaiset teot, joissa ei ole käytetty fyysistä väkivaltaa tai edes sellaisen uhkaa, mutta joissa uhri ei ole antanut suostumustaan vaan on ollut passiivinen eikä ole ilmaissut tahtoaan esimerkiksi lamaannuttuaan pelosta (ns. jäätymistilanteet) tai ollessaan puoliuudessa tai humalassa olematta kuitenkaan täysin tiedottomassa tilassa.

Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkimusraportteja ja katsauksia 1/2020 ”Raiskausrikosten eteneminen rikosprosessissa” kuvaa hyvin voimassa olevien raiskaussäännösten käytännön soveltamisongelmia, jotka näkyvät myös Rikosuhripäivystyksen asiakastyössä.

Rikosuhripäivystys haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että työryhmän ehdotuksen mukaan raiskaus on edelleen rangaistava vain tahallisena, mikä voi aiheuttaa näyttöongelmia oikeudenkäynneissä. Tekijän tahallisuuden arviointi suhteessa uhrin vapaaehtoisuuden puuttumiseen on erittäin ongelmallinen seksuaalirikoksissa, koska toinen osapuoli voi olla myös vapaaehtoisessa sukupuoliyhteydessä monista eri syistä passiivinen tai vähäeleinen.

Lain perusteluissa tulisi ottaa tarkemmin kantaa siihen, miten uhrin passiivisuus vaikuttaa tahallisuusarvioon ja voidaanko joissain tilanteissa katsoa, että tekijällä olisi erityinen velvollisuus varmistua uhrin vapaaehtoisuudesta. Tämä olisi tärkeää, koska edellä todetusti nimenomaan ns. uhrin jäätymistilanteet ovat voimassa olevan lainsäädännön kannalta ongelmallisia.

Rikoslain 20 luvun pykälää on muutettu useaan otteeseen vuosien saatossa, minkä takia nyt tehtävän uudistuksen tulisi olla sellainen, ettei seksuaalirikoslainsäädäntöön kohdistuisi enää ainakaan merkittäviä muutospaineita lähitulevaisuudessa.

Mitä mieltä olette ehdotetuista säännöksistä, jotka koskevat tilanteita, joissa teon kohteella ei ole mahdollisuutta muodostaa tai ilmaista tahtoaan (rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohta ja 3 §:n 2 momentin 2 kohta)?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotettuja säännöksiä. Voimassa olevan lain 20 luvun 1 §:n 2 momentti asettaa liian korkeat edellytykset tahdon muodostuksen tai ilmaisun puutteelle.

Ehdotetussa säännöksessä käytetyt termit ”ei ole mahdollisuutta muodostaa tai ilmaista tahtoon” kuvaavat paremmin käytännössä esiintyviä tilanteita kuin voimassa olevan lain ”on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan”. Lisäksi ehdotetussa säännöksessä mainitut syyt tahdon muodostuksen tai ilmaisun puuttumiselle ”heikentynyt tajunnantila”, ”voimakas päihtymistila” tai ”tilanteen äkillisyys” kuvaavat paremmin käytännössä esiintyviä tilanteita kuin voimassa olevan lain ”tiedottomuus”, ”pelkotila tai muu avuton tila”.

Korkein oikeus on ennakkoratkaisussaan KKO 2019:78 (kohdat 23-24) todennut, että alkoholin vaikutus voi ilmetä muun muassa arvostelukyvyn heikkenemisenä, muistin menetyksenä, kontrolloimattomana käyttäytymisenä, väsymyksenä tai tajunnan menetyksenä. Alkoholin käytön takia tiedoton tai nukkuva henkilö on samalla puolustuskyvytön sekä kyvytön ilmaisemaan tahtoaan. Yksinomaan siitä, että henkilö on alkoholin käytön takia menettänyt muistinsa, ei voida kuitenkaan vielä päätellä hänen olleen myös kyvytön puolustamaan itseään tai muodostamaan mielipidettään taikka ilmaisemaan sitä. Tajuissaan ja hereillä olevan päihtyneen henkilön kyky puolustaa itseään, muodostaa oma tahtonsa ja ilmaista se vaihtelee yksilöllisesti ja vaikeasti arvioitavin tavoin.

Rikosuhripäivystyksen näkemyksen mukaan oikeuskäytännössä on korkeimman oikeuden ennakkoratkaisun antamisen jälkeen ryhdytty kiinnittämään aikaisempaa enemmän huomiota uhrin kykyyn päihtymystilastaan huolimatta liikkua, toimia ja keskustella ennen ja jälkeen sukupuoliyhteyttä. Näille seikoille on annettu enemmän merkitystä, kun on arvioitu sitä, onko uhri ollut sukupuoliyhteyden tapahtuessa päihtymys- ja unitilasta johtuvan tiedottomuuden vuoksi kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan vai onko kyse ollut vain ”estojen löystymisestä alkoholin vaikutuksesta”, mitä ei voida pitää voimassa olevassa lainkohdassa tarkoitettuna puolustuskyvyttömyyttä osoittavana tilana. Jos uhrilla on ollut kyky toimia varsin normaalisti myös sukupuoliyhteyden jälkeen, oikeus on päätenyt hylkäämään syytteen. Rikosuhripäivystys pitää tällaista argumentointitapaa ongelmallisena ja toteaa, että yleisen elämäkokemuksen mukaan myös päihtyneet ihmiset kykenevät esim. soittamaan hätäkeskukseen, eikä tällaisesta toiminnasta tule tehdä johtopäätöstä siitä, että uhri ei ole voinut olla sukupuoliyhteyden tapahtuessa tiedoton tai nukkuva.

Rikosuhripäivystyksen näkemyksen mukaan on tärkeää, että uudessa lainsäädännössä on mukana nykyisen lainsäädännön ns. vanhoja elementtejä, mikä korostaa nimenomaan sitä, että kaikki se

mikä on aikaisemminkin ollut rangaistavaa, on sitä jatkossakin, vaikka rangaistuksen alaa laajennetaan.

Rikosuhripäivystys haluaa myös tässä yhteydessä tuoda esille, että tekijällä tulisi olla velvollisuus selvittää uhrin vapaaehtoisuutta seksuaaliseen kanssakäymiseen. Tämä koskee esimerkiksi tilanteita, joissa uhri on päihtynyt tai poikkeuksellisen passiivinen. Selvittämisvelvollisuus tulisi nostaa esille lain perusteluissa.

Rikosuhripäivystyksen kokemuksen mukaan vastaajat esittävät lähes poikkeuksetta väitteen siitä, että sukupuoliyhteys on tapahtunut yhteisymmärryksessä – oli sitten kyse suhteessa, treffien tai baari-illan jälkeen tapahtuneesta teosta taikka ns. puskaraiskauksesta – eikä tältä vältytä varmuudella tulevaisuudessa.

Uhrin vapaaehtoisuuden puuttumisen ilmentymisen arviointia (esim. käyttäytymisen ja ilmaisujen merkitys) joudutaan todennäköisesti lakimuutoksen jälkeen tekemään koko rikosprosessin ajan. Tämä saattaa korostua entisestään raiskausrikoksen edellyttäessä tahallisuutta. Tämä voi olla uhrin kannalta haitallista, koska yksityiskohtainen käyttäytymisen arviointi voi olla psyykkisesti hyvin raskasta. Rikosprosessin uhrille haitallisten vaikutusten estämiseksi tähän tulisi kiinnittää erityistä huomiota lain soveltamisessa.

Muut aikuisiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalisen kajoamisen törkeän tekemuodon säätämisestä?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotettua muutosta.

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalista hyväksikäyttöä koskevasta säännöksestä?

Rikosuhripäivystys on samaa mieltä muidenkin tahojen esittämästä huolesta koskien 16-17-vuotiaita nuoria ja siitä, että he ovat ehdotetussa, kuten myös nykyisessä laissa, joiltain osin ns. väliinputoajia.

Seksuaalista hyväksikäyttöä koskeva pykälä on haastava, koska vapaaehtoisuutta koskevaa rajan vetoa on hyvin vaikea arvioida silloin, kun kyse on aseman hyväksikäytöstä ja taivuttelusta, joka voi ilmentyä hyvin eri tavoin ja hyvin eri-ikäisten henkilöiden kohdalla. Lievempien tilanteiden määrittely joko raiskaukseksi tai seksuaaliseksi kajoamiseksi ei välttämättä olisi perusteltua. Mikäli tämä rikosnimike poistettaisiin kokonaan voisi vaarana olla, että tällaisen lievemmän tilanteen kohdalla ei saataisi raiskauksen tai seksuaalisen kajoamisen edellyttämää näyttöä vapaaehtoisuuden puuttumisesta nuoren ollessa tosiasiallisesti itse aloitteellinen ja aktiivinen, jolloin teko ei täyttäisi raiskauksen tai seksuaalisen kajoamisen tunnusmerkistöä, jolloin aiemmin seksuaaliseen hyväksikäyttöön lukeutuvia lievempiä tekoja voisi jäädä tuomitsematta. Lain perusteluissa tulisi kuitenkin selkeämmin avata sitä, mitä aseman hyväksikäyttö ja taivuttelu käytännössä tarkoittavat suhteessa uhrin vapaaehtoisuuteen.

Mitä mieltä olette seksuaalista ahdistelua koskevan säännöksen soveltamisalan ehdotetusta laajennuksesta?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotettua laajennusta.

Korkein oikeus on ennakkoratkaisussaan KKO 2020:38 katsonut, että rikoslain 20 luvun 5 a §:n seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistö ei täyttynyt, koska A:n seksuaaliset teot, jotka ovat olleet omiaan loukkaamaan B:n seksuaalista itsemääräämisoikeutta, ovat liittyneet seksuaalisiin ja B:lle vastenmielisiin pu-heisiin. Tapauksessa A oli sanonut ravintolassa B:lle ohjattuaan tämän ensin selästä terassille ja istuuduttua sohvalle vierekkäin pitäen kättä B:n olkapäällä olevansa ihastunut B:hen ja voivansa "lykkiä" tätä. Korkeimman oikeuden mukaan A:n fyysiset kosketukset ovat olleet niin vähäisiä ja sosiaalisessa kanssa-käymisessä tavanomaisia, ettei niiden luonne ole muuttunut seksuaalisesti olennaiseksi yksinomaan seksiin liittyvän ehdotuksen perusteella.

Lainmuutos selkeyttäisi muun muassa edellä mainittuja tilanteita. Muutos lisäisi rangaistavuuden piiriin sanalliset teot myös erilaisia teknisiä viestintävälineitä hyödyntäen ja ns. somessa sekä tekisi vähäisemmästäkin fyysisestä koskettelusta seksuaalisesti merkittävää silloin, kun siihen yhdistyy seksuaalissävytteistä puhetta. Arkielämän kokemuksen perusteella juuri tällaiset tilanteet koetaan usein seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavina.

Rikosuhripäivystys toteaa, että on hyvin tärkeää saada rangaistavuuden piiriin nimenomaan myös teknisiä viestintävälineitä hyödyntäen tehdyt seksuaaliset ahdistelut, jotka Rikosuhripäivystyksen asiakaskokemusten mukaan ovat olleet 18 vuotta täyttäneiden kohdalla ongelmallisia, kun nykyinen laki edellyttää fyysistä koskettamista. Teknologian kehitys huomioiden on tärkeää, että laki on ns. teknologia/viestintävälineneutraali, eikä pykälässä tai sen perusteluissa todeta ainoastaan tiettyjen teknisten viestintävälineiden käytön olevan pykälän soveltamisalassa. Nämä seikat huomioiden perusteluita tulisi täydentää toteamalla nimenomaisesti, että tekniikan kehityksen takia soveltamisala voi laajentua myös muihin tekotapoihin, jotka rinnastuvat pykälässä ja sen perusteluissa mainittuihin.

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalisen kuvan luvaton levittämistä koskevasta säännöksestä?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotusta ja pitää sitä erittäin perusteltuna.

Rikosuhripäivystyksen asiakastyössä näkyy se yleinen ilmiö, että uhria uhkaillaan tai kiristetään sillä, että tekijällä on hallussaan tästä seksuaalinen video/kuva tai äänitallenne, joka sinällään on mahdollisesti saanut alkunsa uhrin suostumuksella. On tärkeää, että seksuaalisen kuvan levittämistä koskeva säännös vastaa ajan ilmiöitä. Näin ollen myös tämän pykälän tulee olla täysin ns. viestintävälineneutraali ja perusteluita tulisi täydentää toteamalla nimenomaisesti, että tekniikan kehityksen takia soveltamisala voi laajentua myös muihin tekotapoihin, jotka rinnastuvat pykälässä ja sen perusteluissa mainittuihin.

Mitä mieltä olette sukupuoliyhteyden määritelmän ehdotetusta laajentamisesta?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotusta.

Helsingin hovioikeus on 31.12.2018 antamallaan tuomiolla (18/157671) asiassa R 18/658 hylännyt syytteen raiskauksesta ja katsonut, että teko on vaihtoehtoisen syytteen mukainen pakottaminen seksuaaliseen tekoon, koska klitoriksen nuolemista ei voida pitää yleiskielen mukaisesti naisen sukupuolielimeen kohdistuvana tunkeutumisenä naisen kehoon. Hovioikeus myöntää sinänsä, ”ettei uhrin kannalta ole juurikaan eroa sillä, onko tunkeutuminen kohdistunut vain ulkoisiin sukuelimiin vai onko kielellä myös tunkeuduttu syvemmälle naisen kehoon”.

Rikosuhripäivystys kiinnittää huomiota myös siihen, että ehdotettu määritelmä ”toisen sukuelimen tai peräaukon koskettelu sukuelimellä” voisi täyttyä myös vaatteiden päältä, mitä ei liene kuitenkaan tarkoitettu, ja tästä syystä perusteluissa olisi hyvä kiinnittää tähän asiaan erikseen huomiota.

Muita aikuisiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyviä huomioita?

Rikosuhripäivystys pitää tärkeänä, että uuden lain mukanaan tuomaa oikeuskäytäntöä seurataan aktiivisesti, koska muutoksissa on paljon seikkoja, joiden arviointi on erityisen haasteellista.

Rikosuhripäivystys toteaa Istanbulin sopimuksen 46 artiklan edellyttävän, että rikoksen kohdistuminen entiseen tai nykyiseen puolisoon tai kumppaniin taikka samassa asunnossa asuvaan henkilöön tulee ottaa huomioon raskauttavina seikkoina. Suomen lainsäädäntö tulisi saattaa vastaamaan Istanbulin sopimuksen säädöksiä, koska tällä hetkellä nämä seikat otetaan huomioon vain moitittavuuden arvioinnissa.

Korkein oikeus on ennakkopäätöksessä KKO 2020:20 ottanut kantaa Istanbulin sopimuksen merkitykseen rangaistuksen määräämisessä perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapauksissa, vaikka koventamisperusteita koskevassa rikoslain 6 luvun 5 §:ssä tai muuallakaan rikoslaissa ei ole säännöstä, jonka mukaan rikoksen kohdistuminen entiseen tai nykyiseen puolisoon tai muuhun perheenjäseneseen olisi rangaistuksen koventamisperuste. Korkeimman oikeuden mukaan arvioitaessa teon moitittavuutta rikoslain 6 luvun 4 §:n mukaisesti myös teon luonne lähisuhdeväkivaltana on huomioon otettava seikka. Korkein oikeus lausuu lisäksi, että kansallisessa oikeuskäytännössä tätä on jo ennen Istanbulin sopimuksen voimaantuloa pidetty tapauskohtaisesti osoituksena teon suuremmasta vahingollisuudesta ja vaarallisuudesta sekä tekijän suuremmasta syyllisyydestä. Istanbulin sopimuksen voimaansaattaminen osaltaan osoittaa, että oikeusjärjestyksessä on entistä paremmin vastattu lähisuhdeväkivallan aiheuttamiin ongelmiin. Korkein oikeus toteaa kuitenkin (kohta 13), että Istanbulin sopimuksen 46 artikla velvoittaa sanamuotonsa perusteella valtiota sopimusosapuolena ryhtymään kansallisiin lainsäädäntötoimiin, eikä sitä tämän vuoksi voida soveltaa rangaistuksen mittaamissäännöksenä.

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää lapsiin kohdistuvia tekoja koskevat säännökset omaksi kokonaisuudekseen?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotusta. Tämä selkeyttää huomattavasti lainsäädäntöä ja ottaa paremmin huomioon sen, että lapsella ei ole kykyä antaa suostumustaan seksuaaliseen kanssakäymiseen vanhemman henkilön kanssa.

Lisäksi Rikosuhripäivystys toteaa, että yksityiskohtaiset ja tarkasti määritellyt rikosnimikkeet helpottavat ja tuovat yhdenmukaisuutta oikeuskäytäntöön.

Rikosuhripäivystys yhtyy Amnesty Internationalin eriävässä mielipiteessä ja Minni Leskisen 31.7.20 antamassaan lausunnossa esille nostettuun ongelmaan 12–15-vuotiaiden osalta. Teon ei tulisi olla lievemmin rangaistava, vaikka 12–15-vuotias on itse ollut aktiivinen suhteessa häntä olennaisesti vanhempaan ja kypsempään henkilöön.

Rikosuhripäivystys on Amnesty Internationalin ja Minni Leskisen kanssa samaa mieltä myös siitä, että voimassa olevassa laissa olevaa rajoitussäännöstä ei tule muuttaa ehdotetulla tavalla samoin kuin siitä, että ”sukupuoliyhteys lapsen kanssa” ei ole asianmukainen rikosnimike pykälässä rangaistavaksi säädetyllä menettelyllä.

Mitä mieltä olette lapsenraiskausta koskevasta säännöksestä?

Rikosuhripäivystys kannattaa sitä, että lapsenraiskaukseksi katsotaan sukupuoliyhteys 12 vuotta nuoremman lapsen kanssa ja, että lapsenraiskaus kattaa alle 16-vuotiaisiin kohdistuvat teot aina kun tekijä on lapsen vanhempi tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa lapseen nähden, riippumatta siitä, asuuko lapsi tämän kanssa samassa taloudessa.

Rikosuhripäivystys kannattaa yleisen suojaikärajan säilymistä 16 vuodessa.

Mitä mieltä olette seksuaalista kajoamista lapseen koskevasta säännöksestä?

Rikosuhripäivystys kannattaa Minni Leskisen lausunnossaan esittämää huomiota, että lapsenraiskausta ja seksuaalista kajoamista lapseen koskevien pykälien tulisi olla symmetriset ja että kajoamista koskevaan pykälään tulisi lisätä, että se kattaa myös teot kolmannen kanssa, joihin tekijä pakottaa lapsen väkivallalla tai uhkaamalla. Rikosuhripäivystyksen asiakastyössä näkyy Leskisen lausunnossaan esille ottamin tavoin se, että lapset kohtaavat internetissä ja ns. some-maailmassa laajalti eri tyyppistä ”seksuaalista toimintaa”. Lainsäädännössä on hyvä varautua etukäteen tunnustettuihin ns. sudenkuoppiin.

Mitä mieltä olette sukupuoliyhteyksien ja seksuaalisten tekojen säätämisestä rangaistavaksi sellaisenaan lapsenraiskauksena tai seksuaalisena kajoamisena lapseen, kun ne kohdistuvat alle 12-vuotiaaseen lapseen?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotusta.

Mitä mieltä olette muutoksista paritusta koskevaan sääntelyyn?

Rikosuhripäivystys kannattaa ehdotusta.

Mitä mieltä olette muutoksista lasta seksuaalisesti esittäviä kuvia koskevaan sääntelyyn?

Rikosuhripäivystys kannattaa muutoksia ja yhtyy mietinnössä esitettyyn.

Muita lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyviä huomioita?

Myös lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat rangaistavia vain tahallisina. Rikosuhripäivystyksen asiakastyössä syntyneen kokemuksen mukaan lapsiin kohdistuvissa teoissa tekijät kiistävät syytteen sillä perusteella, ettei hän ole toiminut tahallisesti, koska oli olettanut lapsen olleen 16-vuotias.

Seksuaalirikoksia koskevien rikoslain 20 luvun säännösten esitöissä (HE 6/1997 vp s. 182) on lausuttu asiasta siten, että jos tekijä esimerkiksi lapsen kehitysvaiheen tai tapaamisolosuhteiden perusteella on ymmärtänyt lapsen olevan suojaikärajaa nuorempi, tahallisuusvaatimuksen asettama edellytys tekijän tietoisuudelle täyttyy, eikä tekijän tahallisuutta poista esimerkiksi pelkästään se, että kumppani ilmoittaa hänelle olevansa suojaikärajan ylittänyt. Korkein oikeus on ennakkoratkaisussaan KKO 2014:54 todennut, että seksuaaliseen kanssakäymiseen ryhtyvällä vanhemmalla henkilöllä on vastuu siitä, että kumppani on ylittänyt laissa säädetyn suojaikärajan, mikä saattaa joissain tilanteissa ja olosuhteissa edellyttää myös kumppanin iän tarkempaa selvittämistä. Edelleen korkein oikeus toteaa, että usein kuitenkin kumppanin iän luotettava selvittäminen on ongelmallista, eikä kumppanin ilmoitukseen voi aina luottaa. Lisäksi korkein oikeus lausuu ”jos nuoren henkilön kanssa seksuaaliseen tekoon ryhtyneen voidaan olosuhteista päätellen katsoa tarkoituksellisesti jättäneen varmistumatta kumppanin iästä, on perusteltua, ettei ainakaan tämä seikka poista tahallisuutta”.

Kun lapsen kohdistuvien seksuaalisten tekojen rangaistavaksi säätämällä ja suojaikärajan tarkoituksena on suojella lasta vahingolliselta seksuaaliselta kanssakäymiseltä, tulisi lapsen suojelu tehdä ”niin varmaksi kuin mahdollista”. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä huolimatta yksittäisen teon kohdalla on aina kuitenkin se mahdollisuus, että asiassa katsotaan, ettei tekijä ole voinut sukupuoliyhteyden tapahtuessa vallinneissa olosuhteissa pitää varsin todennäköisenä, että lapsi oli kuuttatoista vuotta nuorempi, jolloin tekijän tahallisuus ei täyty tunnusmerkistöön kuuluvan seikan osalta. Tämän takia Rikosuhripäivystys katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi vielä miettiä Minni Leskisen lausunnossaan esittämiä vaihtoehtoja tahallisuuteen liittyen.

Rangaistukset

Mitä mieltä olette ehdotetuista rangaistusasteikoista?

-

Muut huomiot

Huomioita esityksen arvioituihin vaikutuksiin liittyen?

-

Huomioita muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin liittyen?

-

Muita huomiota liittyen esitettyihin lakiehdotuksiin?

Rikosuhripäivystys toteaa, että seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus ei saisi johtaa tilanteeseen, jossa uhrit rohkaistuvat uudistettujen säännösten takia entistä paremmin ilmoittamaan seksuaalirikoksista, mutta rikosprosessi päättyy esitutkinnan rajoittamiseen tai syyttämättä jättämiseen säännösten soveltamisvaikeuksien johdosta. Tämän takia lain perusteluiden tulee olla kattavat ja niissä tulee kiinnittää erityistä huomiota tekijän tahallisuuden arviointiin, kuten edellä on jo todettu. Lisäksi tulee panostaa alan toimijoiden koulutukseen ja pyrkiä varmistamaan yhdenmukaiset toimintatavat läpi rikosprosessin ja erityisesti esitutkinnassa, jotta seksuaalirikokset tutkittaisiin poliisissa riittävän perusteellisesti ja pyrittäisiin aina hankkimaan saatavissa oleva todistusaineisto.

Rikosuhripäivystyksen kokemuksen mukaan poliisin suorittaman esitutkinnan laajuus vaihtelee ja aina ei hankita esim. hätäkeskuspuhelutallenteita, vaikka sellaiset olisivat olemassa. Lähtökohtana pitäisi olla se, että poliisi hankkii kaiken mahdollisen saatavissa olevan todistusaineiston ja sitten myöhemmin asianosaiset päättävät, mikä on tarpeen nimetä todisteeksi. Näin varmistettaisiin se, että välillinen näyttö olisi saatavilla näytöllisesti ongelmallisissa rikostyypeissä.

Åberg Leena-Kaisa
Rikosuhripäivystys